

Univerzita Karlova v Praze
3. lékařská fakulta

Studijní program: Preventivní medicína

JUDr. Vít Vlček

Právní otázky pandemií

Legal issues of pandemics

Autoreferát disertační práce

JUDr. Petr Šustek, Ph.D.

školitel

Doktorské studijní programy v biomedicině

Univerzita Karlova v Praze

Obor: Preventivní medicína

Školící pracoviště: Ústav epidemiologie, 3. lékařská fakulta UK

Autor: JUDr. Vít Vlček

Školitel: JUDr. Petr Šustek, Ph. D.

Oponenti: MUDr. Miroslava Hornychová, CSc.
Doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.

Obhajoba se koná 19. 9. 2018 v
na děkanátě 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

S dizertací je možno se seznámit na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Obsah

Souhrn	3
Summary.....	6
Úvod.....	8
Hypotézy a cíle práce.....	10
Metody.....	11
Výsledky.....	11
Diskuse.....	12
Závěry.....	12
Literatura.....	13
Seznam publikací doktoranda.....	17

SOUHRN

Předkládaná disertační práce se zabývá právními otázkami pandemií. V obecné části:

Úvod práce se zabývá otázkou postoje společnosti k pandemiím a vnímáním potřeby právní úpravy této problematiky.

Dále se práce v obecné rovině zabývá záležitostmi případného omezování základních lidských práv a svobod ve veřejném zájmu.

Ve zvláštní části je stručně rozebíráno 40 vybraných otázek souvisejících s pandemiemi.

Právní otázky pandemií

- 1) Volný pohyb osob a izolace, případně karanténa.
- 2) Kontrola pohybu osob přes hranice v rámci schengenské smlouvy.
- 3) Kontrola pohybu zvířat v rámci schengenské smlouvy.
- 4) Kontrola pohybu divokých zvířat.
- 5) Vakcinace, nákup léčiv.
- 6) Vakcinace, volný pohyb zboží, veřejné zakázky.
- 7) Volný pohyb zboží a kontrola zdravotní nezávadnosti jídla, vody.
- 8) Čištění vody.
- 9) Nakládání s odpady.
- 10) Náklady na izolaci, případně karanténu cizinců.
- 11) Povinné očkování, vynutitelnost.
- 12) Sankce za porušení izolace, karantény, povinnosti očkování.
- 13) Kdo provede očkování u osob bez lékaře, cizinců.
- 14) Kdo provede izolaci karanténu cizinců.
- 15) Dezinfekce, dezinsekce, deratizace velkých území, např. na větším než státním teritoriu.
- 16) Vyšetření úhrada.
- 17) Hospitalizace úhrada.
- 18) Potvrzení vyléčení.
- 19) Školy, školní výměna.
- 20) Armády, přesuny vojsk.

- 21) Povinná vyšetření (hranice, zaměstnavatel atp.)
- 22) Jednotná mezinárodní celokontinentální opatření.
- 23) Celosvětová opatření, zákazy letů, plaveb. Co s dotčenými osobami.
- 24) Celosvětové informování, například při mimořádné naléhavosti.
- 25) Pandemie a právo shromažďovací.
- 26) Zásobování pohřbívání, převozy zesnulých.
- 27) Vězeňství v pandemii.
- 28) Potřebná profylaxe a vakcinace.
- 29) Právní postavení zdravotníků při pandemii.
- 30) Lékárny a lékárníci při pandemii
- 31) Gravidní ženy, porodnictví při pandemii.
- 32) Činnosti epidemiologicky závažné při pandemii.
- 33) Informace, omezení i poskytování.
- 34) Zásobování – potraviny, voda, energie.
- 35) Bezpečnost ochrana před rabováním.
- 36) Sběr citlivých dat a manipulace s nimi.
- 37) Prevence závislostí.
- 38) Podpora zdravé výživy.
- 39) Podpora zdravého životního stylu.
- 40) Hygienický a živnostenský dozor při pandemii.

V závěru jsou shrnuty závěry k jednotlivým otázkám.

Jsou konstatovány případy, kdy právní úprava odpovídá společenským potřebám.

Na základě našich výsledků navrhujeme příslušné legislativní změny, týkající se zpřesnění: vyhlášení nouzového stavu vládou, volného pohybu osob v podobě zpřesnění lhůt pro soudní rozhodnutí ve věci izolace, karantény či nedobrovolné hospitalizace, nakládání s pitnou vodou z hlediska správné provozní praxe, veřejných zakázek pro operativní nákup léčiv, pro povinnou vakcinaci, pro přehlednější implementaci Mezinárodních zdravotních předpisů IHR do českého právního řádu.

Uvedené návrhy týkající se úprav právního řádu včetně krizového zákonodárství jsou velmi vhodné, neboť pokud jde o virová infekční onemocnění je dáno, že například v případě chřipky, je jisté, že pandemie nastane, pouze nevíme kdy. Není možné připustit, aby z důvodů právních nejasností došlo k ohrožení veřejného zdraví.

U pandemií infekčních onemocnění možno zaznamenat například i omezení prevence, například upuštěním od fluorizace pitné vody jako preventivního faktoru zubního kazu.

U neinfekčních pandemií jsou vhodná rovněž popsána zpřesnění, neboť stávající mezery v právním řádu (právní zařazení omamných látek, hraní prostřednictvím internetu, zdanění některého alkoholu, zdanění tabákových výrobků, nedostatečná daňová podpora zdravého životního stylu) podstatně zpochybňují vynutitelnost nezbytné prevence. Je rovněž nutné dbát na nezbytnou roli práva a prosazování patřičných legislativních změn z hlediska hodnocení zdravotních rizik.

SUMMARY

This dissertation deals with legal issues of pandemics

In general part:

introduction of the thesis deals with the issue of the attitude of society towards pandemics and the perception of the need for legal regulation of this issue.

Further, the work in general deals with the issues of the possible restriction of fundamental human rights and freedoms in the public interest.

In special section, 40 selected issues related to pandemics are briefly discussed.

Legal issues of pandemics

- 1) Free movement of persons and isolation, or quarantine.
- 2) Checking the movement of persons across borders within the framework of the Schengen Agreement.
- (3) Checking the movement of animals under the Schengen Agreement.
- 4) Control of movement of wild animals.
- 5) Vaccination, buying medicines.
- 6) Vaccination, free movement of goods, public procurement.
- 7) Free movement of goods and control of the health of food, water.
- 8) Water purification.
- 9) Waste management.
- 10) Costs of isolation or quarantine of foreigners.
- 11) Compulsory vaccination, enforceability.
- 12) Penalties for violation of isolation, quarantine, vaccination obligations.
- 13) Who performs vaccinations for people without a doctor, foreigners.
- 14) Who performs isolation or quarantine of foreigners.
- 15) Disinfection, disinsection, deratization of large areas, eg in larger than state territory.
- 16) Examination payment.
- 17) Hospitalization reimbursement.
- 18) Confirmation of cure.
- 19) Schools, school exchange.
- 20) Army, Army Movements.
- 21) Compulsory examination (border, employer, etc.)
- 22) Uniform international cross-sectoral measures.
- 23) Global measures, flight bans, voyages. What about the persons concerned.
- 24) Worldwide information, for example, with extreme urgency.
- 25) Pandemic and assembly law.
- 26) Matters of burial, transport of the deceased.
- 27) Prison in a pandemic.
- 28) Prophylaxis and Vaccination Required.
- 29) Legal Status of Pandemic Patients.

- 30) Pharmacies and pharmacists for a pandemic
- 31) Pregnant women, obstetrics in a pandemic.
- 32) Activities epidemiologically relevant for a pandemic.
- 33) Information, restrictions and provision.
- 34) Supply - food, water, energy.
- 35) Safety Fall Protection.
- 36) Collection and manipulation of sensitive data.
- 37) Prevention of addictions.
- 38) Promoting healthy nutrition.
- 39) Promoting a healthy lifestyle.
- 40) Hygienic and trade surveillance for a pandemic.

The conclusion summarizes knowledge concerning the above issues.

On the basis of our results, we propose the relevant legislative changes regarding the specification of the state of emergency by the Government, the free movement of persons in the form of specifying the deadlines for the isolation, quarantine or involuntary hospitalization, drinking water management in terms of good operational practice, operative purchase of medicines, compulsory vaccination, for a better implementation of the International Health Regulations of the IHR into the Czech legal order.

The above-mentioned proposals on the modification of the rule of law, including crisis legislation, are very appropriate, since, as regards viral infectious diseases, it is stated that, for example, in the case of flu, it is certain that the pandemic will occur, we only do not know when. It is not possible to allow public health to be endangered because of legal uncertainty.

For pandemics of infectious diseases, prevention, for example by dropping fluoridation of drinking water as a preventive factor of tooth decay, can be noted, for example.

In the case of non-infectious pandemics, it is also appropriate to clarify the details, since the existing gaps in the legal system (legal classification of drugs, Internet gambling, taxing some alcohol, tobacco taxation, insufficient tax support for healthy lifestyles) substantially undermine the enforceability of the necessary prevention. It is also necessary to take the necessary role of law and to promote appropriate legislative changes in terms of health risk assessment.

Úvod

K právním otázkám pandemií lze konstatovat úvodem.

Pandemie je epidemie velkého rozsahu zasahující více kontinentů. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území (kontinenty) za určité časové období. V nedávné době média zpopularizovala hrozbu pandemie chřipky ptáků, která by mohla hrozit z Asie, naštěstí byly postiženy jen desítky lidí za specifických podmínek (těsný kontakt s nakaženou domácí drůbeží), přenos mezilidský prakticky nebyl. Opakují se však pandemie chřipky A, zejména po závažnější antigenní změně chřipkového viru (Španělská chřipka, Hong-Kong aj). Rovněž šíření viru SARS zvládnuté za značné náklady bylo vážnou hrozbou.

V minulosti se jednalo i další pandemie, kupř. moru, cholery, neštovic, záškrtu, černého kašle, chřipky, dětské obrny a dalších chorob.

Pandemie, vycházejíce z výše uvedené definice, můžeme rozdělit na pandemie infekčních a neinfekčních onemocnění. Toto dělení má význam z hlediska obrany lidské společnosti určující postup při pandemiích. U pandemie infekčních onemocnění se jedná o přenos nákazy mezilidský či přenos ze zvířat na člověka lavinovitě se šířící ve velkém rozsahu. U pandemií neinfekčních onemocnění se nejedná o přenos infekčního agens, nýbrž se jedná o velkou incidenci chorob bez přenosu, způsobenou zejména životním stylem v nejširším slova smyslu, od sociálního prostředí, životního prostředí, přes životosprávu až po dědičné faktory a povahu a rozsah zdravotní péče.

Proto se liší i způsob reakce na oba druhy pandemií.

Na pandemii infekčního onemocnění je nutno reagovat rychle a energicky, neboť je nutno čelit rychlému šíření nákazy. Je tedy nutno urychleně přijímat opatření hygienická, sanitární, preventivní a léčebná mající, mimo jiné, povahu okamžitých příkazů, zákazů, omezení.

Na pandemii neinfekčního onemocnění je nutno reagovat zejména preventivní péčí, osvětou a systematickou klinickou péčí. Tyto pandemie přes své velmi zhoubné účinky, ač se projevují masově, se projevují v podstatě plíživě. Vyžadují soustavnou obranu, která však celopopulačně nemůže uplatňovat bleskovou reakci, protože se jedná o choroby nepřenositelné, choroby, často dlouhodobé a zvolna progredující. Právo, jako normativní systém musí působit svou regulací dlouhodobě či trvale. Právo může působit pozitivně někdy i jen nepřímo, podporou zdravotně vhodného chování a zatěžováním chování zdravotně nevhodného.

Pokud jde o pandemie infekčních onemocnění, koncem 20. století a začátkem 21. století neprobíhala žádná pandemie.

Vzhledem k této skutečnosti nebyla dosud věnována reakci na pandemii věnována z hlediska obrany společnosti velká pozornost. Pandemie infekčních onemocnění se delší čas nevyskytly, řada chorob s přetrvávajícím pandemickým potenciálem se vyskytuje v topických oblastech rozvojových zemí (mor, cholera, ebola, horečky Maburg, Lassa). V oblasti mírného pásma, se vyskytuje chorob s pandemickým

potenciálem menší množství (černý kašel, záškrť, obrna, pravé neštovice byly eradikovány), lze zmínit např. SARS, dále AIDS a zejména chřipku.

U neinfekčních chorob je z vlastního léčebného hlediska postup u jednotlivých pacientů řízen potřebami konkrétní terapie, přičemž přímo není ovlivněn velikostí incidence nemoci.

Tyto skutečnosti vedly a vedou ke společenskému postoji spočívajícím v omezené ochotě regulovat lidské chování v souvislosti s hrozbami či výskyty pandemií a zmírňováními jejich následků.

Proto nebyla pandemiím z hlediska mezinárodního, kontinentálního ani národního věnována příliš velká pozornost.

Pandemiím infekčních onemocnění nebyl v rozvinutých zemích přisuzován velký význam, protože se v poslední době žádné pandemie nevyskytly a, s výjimkou chřipky, žádné pandemie nehrozily. Tato skutečnost nepochybně vedla k podcenění problému, a to i přesto, že z vědeckého hlediska se považuje za zcela nesporně prokázané, že například v případě chřipky nezní otázka, zda pandemie nastane, nýbrž, kdy pandemie nastane?

U pandemií neinfekčních chorob je nutno zmínit vedle karcinomu a chorob kardiovaskulárních, nárůst incidence například obezity a diabetes mellitus, které se zvláště v rozvinutých zemích stávají hrozbou pro lidstvo. I zde je možno konstatovat, z pohledu lidstva, zřejmé podceňování problému.

Cílem této práce je zabývat se, jak právo, tedy státem vynucovaný a vynutitelný systém přispívá a může lépe přispět k odvracení hrozby pandemií, obraně proti pandemiím a zmírňování jejich následků. Vzhledem k podceňování problematiky nebyla dosud roli práva v boji s pandemiemi věnována velká pozornost.

Samozřejmě role práva, jako lidského výtvoru a projevu státní moci, nemůže být přeceňována, protože úspěšné čelení pandemiím je podmíněno zásadně vědeckým poznáním a odbornou preventivní, klinickou a epidemiologickou praxí. Podpůrná role práva může být úspěšně uplatněna jen vedle nesporné lékařské odbornosti. Jelikož právo znamená násilné vynucování lidského chování státní mocí, znamená takové vynucování chování, omezování, někdy i základních, lidských práv a svobod a ukládání a vynucování nových povinností. Vzhledem k tomu, že základní lidská práva a svobody jsou zásadně nedotknutelné, musí se nepochybně jejich omezování řídit principem přiměřenosti, kdy musí být postupováno se zcela zřejmou snahou, co nejvíce sladit veřejný zájem s chráněnými individuálními zájmy vyjádřenými základními právy a svobodami. Tudíž jakékoli omezení lidských práv a svobod může být přípustné jen ve zcela nezbytné míře a v případech, kdy ve veřejném zájmu nelze postupovat jinak.

Těmito otázkami a z nich vyplývajícími problémy se práce, ve vší skromnosti, dále pokouší zabývat.

Při posuzování právních otázek pandemií vychází práce zejména z českého právního řádu, protože se jedná o právní úpravu s právem EU harmonizovanou a právní úpravu obdobnou jakékoli obvyklé kontinentální evropské právní úpravě.

Hypotézy a cíle práce

Tato práce hodnotí možnosti práva jako obecně závazných pravidel lidského chování vynutitelných státní mocí přispět k prevenci vzniku pandemií, omezení jejich rozsahu a zmírnění jejich následků. Posuzuje určitost, srozumitelnost a systémovou propojenost právní úpravy z hlediska její možnosti přispět k uvedenému účelu.

Hlavním cílem práce je upozornit na právní problémy při předcházení, bránění, mírnění a omezování následků pandemií. Analyzovat problémy vyskytující se v právním normativním systému, uveřejnit je, upozornit na ně a navrhnout jejich řešení.

Práce vychází z porovnání potřeb vyvolaných hrozbou pandemie, vyvolaných pandemií a vyvolaných následky pandemie a příslušných právních norem, tedy zda u příslušné právní normy odpovídá hypotéza, dispozice a sankce, tedy zda příslušné právní normy odpovídají uvedeným potřebám.

„Hypotéza“ v právním slova smyslu „je podmínka, která personálně (vymezením povinné osoby), lokálně (místním vymezením), temporálně (časovým vymezením) a nebo modálně omezuje platnost dispozice (příkazu, zákazu, dovolení nebo práva /nároku/, tedy pravidla chování. Hypotéza může být jednoduchá nebo složená z více podmínek a z vymezení jejich vzájemného vztahu. U normy platné všeobecně (univerzálně) se hypotéza často neuvádí nebo je vyjádřena slovy každý, kdokoli, zvrtným slovesem (trest smrti se nepřipouští) apod. Základní rámeček hypotézy je dán územním a (nebo) personálním rozsahem legitimacy autora normy – tedy zpravidla územím státu a (nebo) občanstvím osob.“ Viktor Knapp *Teorie práva* : C. H. Beck, 1995, str. 153 – 154 , ISBN 80-7179-028-1l.

K personálnímu vymezení hypotézy možno uvést ustanovení např Članku 31 Ústavní listiny základních práv a svobod 2ú1993 Sb.:

Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

(z hlediska personálního vymezení tedy je zřejmé, že pojmem každý je ústavodárcem míněn, každý člověk a pojmem občan je míněn každý občan České republiky).

Kdy dále lze konstatovat, že dispozice je vlastní pravidlo lidského chování a sankce další dispozice pro případ porušení dispozice znamenající postih.

Práce se zabývá právními úpravami majících vliv na řešení otázek souvisejících s pandemiemi, nejprve z hlediska norem nejvyšší právní síly, tedy z hlediska ústavnosti. Otázkami ústavnostními se v souvislosti pandemiemi práce zabývá v podstatě úvodem, neboť dodržování ústavnosti je asi musí být v rámci fungování státu absolutní prioritou a právě v souvislosti s pandemiemi se nelze vždy objektivně

vyhnout možnému střetu základních lidských práv a svobod na straně jedné a veřejného zájmu omezujícího tato práva a svobody z důvodu obrany vůči pandemiím.

Dále jsou demonstrativně uvedeny většinou příslušné právní normy týkající se možných otázek problémů majících spojitost s pandemiemi či jejich následky.

Jsou zkoumány vlastnosti norem z hlediska jejich účinnosti, účelnosti a výchovnosti.

Metody

Z hlediska metody normy jsou vyjmenovány, popsány, analyzovány – tedy první metodou je metoda analytická. Dále jsou normy zhodnoceny, v případě shledání nedostatků je navržena jejich úprava, tedy jejich změna -tedy druhou metodou je metoda syntetická.

Vzhledem k povaze práva jako společenské vědy nelze závěry práce podávat v podobě exaktně podložené.

Je třeba vycházet z potřeb vyvolaných pandemickými hrozbami, pandemiemi či jejich následky a možností práva tyto problémy pomáhat řešit.

Kromě nemožné aplikace úplné exaktnosti při použití práva, je nutné konstatovat, že účinnost a účelnost právní úpravy, bohužel, může plně prověřit jen praxe. Dále možno zmínit, že vzhledem ke stavu, že pandemie infekčních onemocnění se v rozvinutých zemích (hlavně severní polokoule) se v poslední době nevyskytly a že s výjimkou chřipky (což je choroba jejíž nebezpečnost je veřejným míněním podceňována) tyto pandemie ani v těchto zemích nehrozily nebyla a není roli protipandemického působení práva věnována přílišná pozornost.

Výsledky

Výsledky jsou shrnuty v závěru práce, kde jsou uvedeny návrhy změn právního řádu:

Na základě našich výsledků navrhuje příslušné legislativní změny, týkající se zpřesnění: vyhlášení nouzového stavu vládou, volného pohybu osob v podobě zpřesnění lhůt pro soudní rozhodnutí ve věci izolace, karantény či nedobrovolné hospitalizace, nakládání s pitnou vodou z hlediska správné provozní praxe, veřejných zakázek pro operativní nákup léčiv, pro povinnou vakcinaci, pro přehlednější implementaci Mezinárodních zdravotních předpisů IHR do českého právního řádu.

Uvedené návrhy týkající se úprav právního řádu včetně krizového zákonodárství jsou velmi vhodné, neboť pokud jde o virová infekční onemocnění je dáno, že například

v případě chřipky, je jisté, že pandemie nastane, pouze nevíme kdy. Není možné připustit, aby z důvodů právních nejasností došlo k ohrožení veřejného zdraví.

U pandemií infekčních onemocnění možno zaznamenat například i omezení prevence, například upuštěním od fluorizace pitné vody jako preventivního faktoru zubního kazu.

U neinfekčních pandemií jsou vhodná rovněž popsána zpřesnění, neboť stávající mezery v právním řádu (právní zařazení omamných látek, hraní prostřednictvím internetu, zdanění některého alkoholu, zdanění tabákových výrobků, nedostatečná daňová podpora zdravého životního stylu) podstatně zpochybňují vynutitelnost

nezbytné prevence. Je rovněž nutné dbát na nezbytnou roli práva a prosazování patřičných legislativních změn z hlediska hodnocení zdravotních rizik. Vždy je nutno proto pečlivě provádět právní analýzu (možnosti využití legislativy) při řízení rizik. Samozřejmě v legislativním procesu při nutnosti rychlého přijetí zákonů může být nutné využít i institut legislativní nouze.

Pokud jde o dostupnost zdravotní péče, lze konstatovat, že dostupnost zdravotní péče ve vztahu k možným pandemiím je v podstatě zajištěna.

Diskuse

Disertační práce se zabývá kromě analýzy problematiky návrhy řešení tam, kde právní současná právní úprava, podle názoru autora, neplní svůj účel. Jakákoli nejistota a nepřesnost právního řádu může velmi povážlivě omezit, znemožnit či ochromit reakci státu na potřeby vyvolané pandemickou problematikou.

Závěry

Jsou navrženy příslušné legislativní změny.

Na úplný závěr však je nutno zdůraznit, že pouhá sama právní úprava nemůže ze společenského hlediska postačit k účinné prevenci pandemii či zmírnění jejich následků. Nezbytné je i působení morální ze strany, jak politické, tak odborné veřejnosti, prosazováním vhodné politiky, dáváním správných vzorů celé populaci a zároveň poskytováním osvěty a vzdělání, zvyšovat zdravotní gramotnost celé populace v národním i mezinárodním měřítku.

Literatura

1. BAHÝLOVÁ, Lenka, FILIP, Jan, MOLEK, Pavel, PODHRÁZKÝ, Milan, SUCHÁNEK, Radovan, ŠIMÍČEK, Vojtěch a VYHNÁNEK, Ladislav. *Ústava České republiky: Komentář* [Systém ASPI]. Nakladatelství Linde [cit. 2018-7-20]. ASPI_ID KO1i1993CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 9
2. BOHÁČ, Radim a KRASULOVÁ, Hana. *Zákon o dani z hazardních her: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO187_2016CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.str. 85
3. DRAŠTÍK, Antonín, FREMR, Robert, DURDÍK, Tomáš, RŮŽIČKA, Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander, aj. *Trestní zákoník: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 60, str. 78
4. ELIÁŠ K.. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*, s. 109-111, Nakladatelství Sagit, a. s. (2012)
5. FUREK A., ROTHANZL L. *Zákon o svobodném přístupu k informacím Komentář*, s. 17-197, Linde Praha, akciová společnost (2010)
6. GÖPFERTO VÁ D., PAZDIORA P., DÁŇOVÁ J.: *Epidemiologie (obecná a speciální epidemiologie infekčních nemocí)*, Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, Karolinum 2013, ISBN 978-80-246-223-1.
7. GRYM M. *Pasové minimum pro praktické veterinární lékaře*, Komora veterinárních lékařů České republiky (2015)
8. JIRSA, Jaromír, CHARVÁT, Pavel, KOVÁŘOVÁ, Daniela, TRÁVNÍKOVÁ, Blanka, HAVLÍČEK, Karel, aj. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář* [Systém ASPI]. Havlíček Brain Team [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO292h2013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 17
9. KERNOVÁ V. *Přednáška Co je podpora a ochrana zdraví*, Státní zdravotní ústav (2006)
10. KNAPP Viktor. *Teorie práva* : C. H. Beck, 1995, str. 153 – 154 , ISBN 80-7179-028-1l., autoreferát
11. KOSARŮ D., MOLEK P., HONUSKOVÁ V., JURMAN M., LUPÁČOVÁ H. *Zákon o azylu Komentář*, s. 384-385, 501-503, Wolters Kluwer ČR, a. s. (2010)

12. KOTRLÝ T. Mezinárodní přeprava zesnulých, Zdravotnictví a právo 6, s. 12-15, Havlíček Brain Team (2009)
13. KRUTÁK T., KRUTÁKOVÁ L., GERYCH J. Zákon o zadávání veřejných zakázek s komentářem k 1. 10. 2016, s. 216-220, 86-87, Nakladatelství ANAG (2016)
14. KRÝSA I., KRÝSOVÁ Z. Zákon o ochraně veřejného zdraví Komentář, s. 126, 150-153, 113-132, 239, 7-54, 190, 62-76, 169-170, 209-210, 198-207, Wolters Kluwer ČR, a. s. (2016)
15. KRÝSA, Ivo a KRÝSOVÁ, Zdena. *Zákon o ochraně veřejného zdraví: Komentář [Systém ASPI]*. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-23]. ASPI_ID KO258_2000CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 45
16. LAVICKÝ, Petr aj. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Praktický komentář [Systém ASPI]*. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO292_2013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 17
17. MAĎAR R., Podstatová R. Nakládání s odpady ve zdravotnických zařízeních G Zdravotně sociální fakulta Ostravské univerzity, Jeseniova lékařská fakulta Univerzity Komenského Marín, Fakultní nemocnice Olomouc (2007)
18. MACHOTKOVÁ Š. Režim na hranicích Ministerstvo vnitra ČR (2008)
19. MARKEL H., Lipman H. B., Navarro A. J., Sloan A., Michalsen J. R., Stern M. A., Cetron M. S. Nonpharmaceutical Interventions Implemented by US Cities During the 1918-1919 Influenza Pandemic, American Medical Association (2007)
20. MÍKOVÁ K. Přístupy EU.EFSA.BRS.IFS. VŠCHT Praha, (2008)
21. NOVÁK, Daniel. *Zákon o ochraně osobních údajů: Komentář [Systém ASPI]*. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-23]. ASPI_ID KO101_2000CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 62
22. NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMANN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav a TOMÍŠEK, Jan. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR): Praktický komentář [Systém ASPI]*. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-23]. ASPI_ID KO32016R0679CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 62
23. PANDEMICKÝ PLÁN ČR
24. Příspěvatelé Wikipedie, Světová zdravotnická organizace [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2018, Datum poslední revize 16. 05. 2018, 07:25 UTC, [citováno 1. 08. 2018]

25. RADA, Tomáš, TKÁČIKOVÁ, Jana a KUNC, Ondřej. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-24]. ASPI_ID KO321_2004CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 75
26. RAŠKA K. Epidemiologie s. 66-73 Zdravotnické nakladatelství v Praze II, (1952)
27. RUBEŠ P. Zákon o vodovodech a kanalizacích Komentář, s. 120-124, Wolters Kluwer ČR, a. s. (2014)
28. RYCHETSKÝ, Pavel, LANGÁŠEK, Tomáš, HERC, Tomáš, MLSNA Petr, aj. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-20]. ASPI_ID KO110_1998CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 11
29. ŠÁMAL P. a kol. Trestní zákoník Komentář, s.1430-1441, 1445-1455,1781-1809, 1232-1234, 2613-2665 Nakladatelství C. H. Beck (2010)
30. ŠEBEK T. a kol. Chřipka a pandemie, ptačí hrozba? Mladá fronta (2006).
31. ŠUSTEK P., HLAVÁČEK K., POVOLNÁ M. Právní aspekty racionalizace zdravotní péče, Univerzita Karlova 2013
32. ŠUSTEK P., HOLČAPEK T.a kol. Zdravotnické právo s.748-782) Wolters Kluwer ČR , a. s. (2016)
33. ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 18
34. TICHÝ L., RAINER A., ZEMÁNEK J., KRÁL R. Evropské právo 3. vydání, C. H. Beck; s. 112-113, 459-504 vybrané kapitoly (2006)
35. TUČEK M. a kol. Hygiena a epidemiologie, s. 339-343, Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum (2013)
36. VANÍČEK, Jiří a VODEHNAL, Ondřej. *Krizový zákon: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO240_2000CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str.24
37. VETEŠNÍK, Pavel, STRÁNSKÁ, Eva a ŠEJVL, Jaroslav. *Zákon o pohřebnictví: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO256_2001CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 55
38. WAGNEROVÁ, Eliška, ŠIMÍČEK, Vojtěch, LANGÁŠEK, Tomáš, POSPÍŠIL Ivo, aj. *Listina základních práv a svobod: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-7-21]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. str. 54

39. World Health Organisation Informal consultation on Influenza pandemic preparedness in countries with limited resources World Health Organisation Department of Communicable Diseases Surveillance and Response (2004)
 40. World Health Organisation, regional office for Europe Health 2020: a European policy Framework supporting action across government and society for health and well-being (2012)
 41. World Health Organisation Pandemic Influenza Risk Management, World Health Organization (2017)
-

Seznam publikací doktoranda

Články v recenzovaných časopisech s s impact faktorem

Viček V. Ensuring supplies of medicines during pandemics in terms of public procurement. *Central European Journal of Public Health*, 2018, Impact Factor 0.800

Viček V. Epidemics caused by contamination of drinking water supplied by public water supply systems in terms of current legislation. *Central European Journal of Public Health*, 2018, Impact Factor 0.800